

PYHÄNNÄN KUNTA
LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS
VUOSILTA 2021-2025

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	3
1.1 HYVINVOINTIKERTOMUSTYÖ	4
1.2 HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN RAKENTEET PYHÄNNÄLLÄ.....	5
1.3 TEA VIISARI.....	6
1.4 HYTE KERROIN.....	7
1.5 MINUN ARKENI JA ELÄMÄNI- KYSELY.....	10
2. VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021-2025.....	11
2.1. TALOUS, VÄESTÖ JA ELINVOIMA.....	11
2.2. LAPSET JA LAPSIPERHEET	14
2.3. NUORET JA NUORET AIKUISET	17
2.4. TYÖIKÄISET	19
2.5. IKÄIHMISET	20
2.6. KAIKKI IKÄLUOKAT	21
LÄHTEET JA LISÄTIETOA.....	23
KÄSITTELY TYÖRYHMISSÄ JA TOIMIELIMISSÄ	23
LIITE 1. HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN TOIMENPITEET KUNNASSA 2023–2025	24
LIITE 2. LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN TOIMENPITEET	26
LIITE 3. IKÄÄNTYVÄN VÄESTÖN HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN TOIMENPITEET	28
LIITE 4. EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN TOIMENPITEET 2023-2025	30

1. JOHDANTO

Pyhännän kunnan historiassa neljä vuotta on lyhyt aika, vaikka 2020-luvulla yhdessä valtuustokaudessa tuntuukin tapahtuvan enemmän kuin aiemmin vuosikymmenessä. Kun edellistä laajaa hyvinvointikertomusta valmisteltiin, elettiin vielä koronapandemian aikaa. Tilanne alkoi kuitenkin jo helpottaa, ja näkymä oli varovaisen toiveikas.

Kaikki muuttui, kun Venäjä aloitti laajan hyökkäyksen Ukrainaan helmikuussa 2022. Sota toi mukanaan uuden epävarmuuden ajan, joka jatkuu edelleen. Sotaa seurasi energiakriisi, inflaatio ja korkeiden nousu. Pyhännällä sota näkyi konkreettisella tavalla, kun sotaa pakenevia ukrainalaisia saapui kuntaan. Maailman myllerryksestä huolimatta Pyhännällä pärjättiin. Työttömyys kutistui historiallisen pieneksi, vain 4,2 prosenttiin. Kuntaan perustettiin hyvinvointikoordinaattorin toimi, aloitettiin kylätalkkaripalvelu sekä kokeiltiin kiertävän lastenhoitajan toimintaa.

Vuoden 2023 alussa tapahtui historiallinen muutos, kun sosiaali- ja terveystalot siirtyivät kunnilta uusille hyvinvointialueille. Pyhännällä Pohteen toiminnot keskitettiin uuteen hyvinvointitaloon. Vuoden merkittävin tapahtuma oli kuitenkin perinteikkään Jukkatalon konkurssi, joka nosti kunnan työttömyyden ennätystasolle, reiluun 12 prosenttiin.

Korkea työttömyys jäi onneksi väliaikaiseksi, ja se painui Pyhännälle tyypillisempiin lukemiin, alle 7 prosenttiin, jo vuoden 2024 aikana. Tästä saamme kiittää kunnassa toimintaansa laajentaneita ja aloittaneita yrityksiä. Vuoden aikana Pyhännälle valmistui uusi kiertotalouspuisto. Tämä teollisuuden jätevesin esikäsittelylaitoksen ja biokaasulaitoksen muodostama kokonaisuus turvaa elintarviketeollisuuden kasvun kunnassa.

Viime vuosien aikana Pyhännän väkiluku ei notkahtanut vaan kehitys oli pääsääntöisesti noususuuntainen. Erityisen myönteistä on, että lasten ja nuorten määrä pysyi korkeana. Positiivisena pysynyt kuntatalous on mahdollistanut sen, että kunta on strategiansa mukaisesti voinut pitää huolta ihmisistä, yrityksistä, ympäristöstä ja maineesta. Sama tavoite on syytä säilyttää alkaneellakin valtuustokaudella. Vaikka nykymaailmassa voi neljässä vuodessa tapahtui melkein mitä vain, niin yhteistyöllä selviämme tulevistakin haasteista.

Matti Leiviskä

Kunnanvaltuuston puheenjohtaja

1.1 HYVINVOINTIKERTOMUSTYÖ

Kuntalain (410/2015) mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on kunnan perustehtävä. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021 6 §) edellyttää, että kuntien tulee seurata väestönsä terveyttä, hyvinvointia ja niihin vaikuttavia tekijöitä sekä niiden edistämiseksi toteutettuja toimenpiteitä.

Hyvinvoinnin ja terveyden tilasta tulee myös raportoida valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi kerran valtuustokaudessa valtuustolle on valmisteltava myös laajempi hyvinvointikertomus. Hyvinvointikertomustyö jakaantuu kahteen osaan:

Hyvinvointikertomus kuvaa tiiviisti johtopäätöksineen

- kunnan toteuttamaa hyvinvointipolitiikkaa
- käytettyjä resursseja ja yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa
- väestön terveyttä ja hyvinvointia
- väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja
- terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden muutoksia
- palvelujärjestelmän toimivuutta ja kykyä vastata hyvinvointitarpeisiin
- ehkäisevän työn vaikutuksia kustannuksiin sekä kunnan elinvoimaan.

Hyvinvointisuunnitelma taas puolestaan on kuntastrategian osa, joka

- kuvaa valtuustokausittaiset tavoitteet ja toimenpiteet
- voi sisältää myös muita vapaaehtoisia tai lakisääteisiä hyvinvointia tukevia suunnitelmia.

THL:n ehdotus laajan hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöstä

THL on koonnut kunnille ja alueille erilliset vähimmäistietosisällöt. Listat on tarkoitettu kuntien ja alueiden työn tueksi, mutta ne eivät ole vielä velvoittavia eikä niiden käyttöä seurata tai valvota. Vähimmäissisältö sisältää 60 eri indikaattorikohtaa. Tämä asiakirja sisältää saatavilla olevien tietojen puitteissa tämä vähimmäistietosisällössä esitetyt indikaattorit.

Vertailukunnat:

Tässä raportissa vertailukunnilla tarkoitetaan Kärämäen kuntaa, Siikalatvan kuntaa sekä Haapaveden kaupunkia.

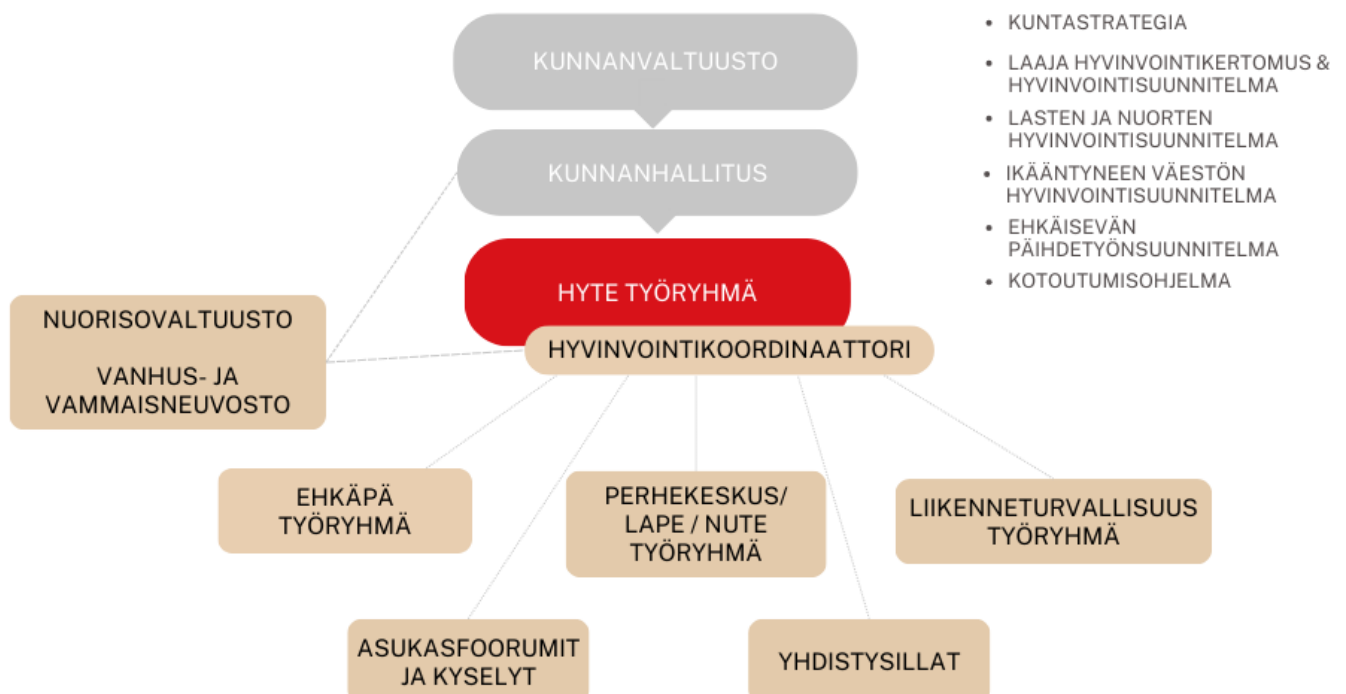
1.2 HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN RAKENTEET PYHÄNNÄLLÄ

Pyhännän kunnassa hyvinvoinnin edistäminen sijoittuu hallinnollisesti hallinnon alle, vaikkakin käytännön työtä tehdään poikkihallinnollisesti kaikilla kunnan sektoreilla sivistyksestä tekniseen.

Kunnanhallitus ja kunnanvaltuusto ohjaavat kunnan toimintaa strategisella tasolla. Niiden alaisuudessa toimii vuoden 2023 alussa kunnanhallituksen nimeämä HYTE-työryhmä, joka vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuden suunnittelusta, seurannasta ja kehittämisestä.

HYTE-työryhmän tukena toimii vuoden 2023 alussa kuntaan palkattu hyvinvointikoordinaattori, joka kokoaa tietoa ja edistää yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuutta täydentävät useat teema- ja asiantuntijaryhmät, yhdistysten kanssa tehtävä yhteistyö, nuorisovaltuusto sekä vanhus- ja vammaisneuvosto sekä lisäksi kuntalaisia kuullaan erilaisten asukasfoorumien ja kyselyiden kautta. Yhteistyötä tehdään myös Pohteen hyvinvointialueen ja Raahen työliikennealueen kanssa.

Kunnan tekemää hyvinvoinnin edistämistyötä linjataan useissa lakisäätelöissä strategioissa sekä suunnitelmissa. Menneen valtuustokauden aikana monia näistä suunnitelmista sekä ohjelmista on myös päivitetty ajantasaisiksi.

1.3 TEA VIISARI

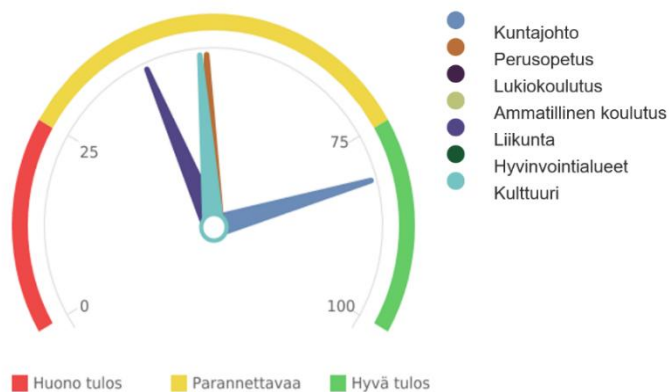
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos kerää kahden vuoden välein tietoja kunnan eri toimialojen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä (TEA). Tiedonkeruilla selvitetään esimerkiksi toimenpiteitä, resursseja ja poikkihallinnollisia toimintakäytäntöjä.

Vuonna 2024 Pyhännän TEA-viisarin kaikkien sektoreiden keskiarvo oli 55, mikä on hieman vertailukuntia heikompi. Vuonna 2024 Kuntajohtoon sijoittui alueelle hyvä tulos, kun taas muut kunnan tulokset: Perusopetus, Liikunta sekä Kulttuuri sektorille parannettavaa.

Kaikkien sektoreiden keskiarvo on ollut tasainen koko valtuustokauden ajan: Vuonna 2021–2023 56 ja vuonna 2024 55.

	Koko maa	Pyhäntä	Haapavesi	Siikalatva	Kärsämäki
Kaikki sektorit	70	55	61	59	60
Kuntajohto	83	81	61	73	67
Perusopetus	64	49	54	55	65
Lukiokoulutus	69	..	71	68	57
Ammatillinen koulutus	66	..	..	..	..
Liikunta	69	40	65	40	56
Hyvinvointialueet	59	..	..	..	..
Kulttuuri	72	48	49	54	56

Kaikki sektorit : Pyhäntä 2024

	2024	2023	2022	2021
Kaikki sektorit	55	56	56	56
Kuntajohto	..	81	..	70
Perusopetus	..	49	..	60
Lukiokoulutus	..	..	..	..
Ammatillinen koulutus	..	..	..	..
Liikunta	40	..	51	..
Hyvinvointialueet	..	..	..	..
Kulttuuri	..	48	..	47

1.4 HYTE KERROIN

Vuoden 2023 alussa käyttöön otettiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin tarkoittaa sitä, että osa kuntien valtionosuudesta määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella.

HYTE-kerroin päivittyy vuosittain, mutta kaikki indikaattorit eivät. Sekä TEA viisarin, että kouluterveyskyselyn tiedot päivittyvät kahden vuoden välein eli sama arvo on mukana kahden peräkkäisen vuoden laskennassa.

Vuonna 2024 HYTE-kerroin 56 sekä HYTE-kerroin euroa/ asukas 17.5 olivat vertailukuntien korkeimmat. Prosessi- indikaattoreiden keskiarvo oli noussut omasta tuloksesta, kuin taas tulosindikaattoreiden keskiarvo laskenut.

Pyrkimällä vaikuttamaan indikaattoreihin voidaan lisääntyneiden terveys ja hyvinvointivaikutusten lisäksi vaikuttaa kunnalle tulevaan valtionlisäosaan positiivisesti.

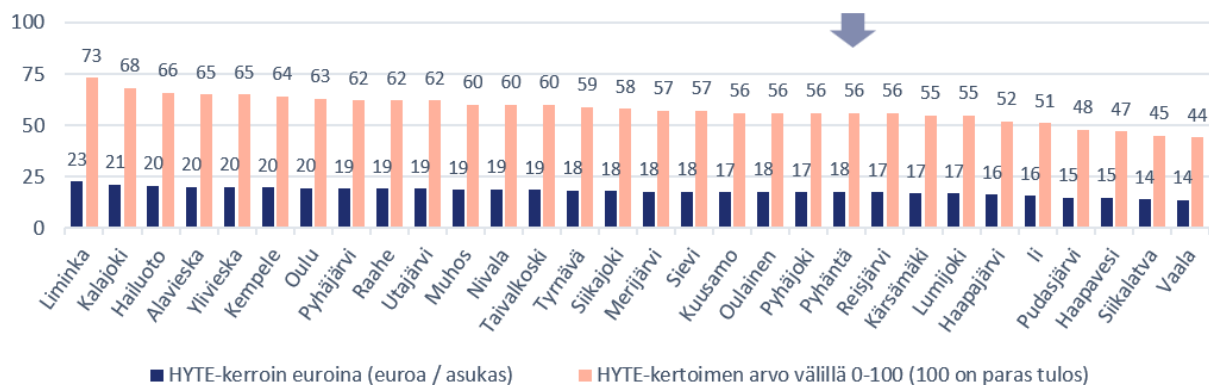

PROSESSI-INDIKAATTORIT KUVAAVAT KUNNAN TOIMINTAA VÄESTÖN HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEKSI	2021	2022	2023	2024
KUNTAJOHTO				
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	100	100	100	100
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	100	100	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	100	100	100	100
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	100	100	100	100
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasaateja ja foorumeja	0	0	100	100
LIIKUNTA				
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	0	0	0	100
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskouksen	0	100	100	100
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	100	100	100	100
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin	0	0	0	0
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	100	100	100	100
PERUSKOULU				
Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen kolmen vuoden välein	0	0	100	100
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	0	0	100	100
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	0	0	0	0
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululunaan ja välipalojen järjestämisessä	100	100	0	0
KULTTUURI				
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä (Onko kunnalla käytössä jokin pysyvä käytäntö, jolla kunta järjestää tai tukee taloudellisesti kulttuurin osallistumisen kynnystä madaltavaa vertaistoimintaa esim. kulttuuriluotsi tai -kaveritoimintaa)	0	0	0	0

TULOSINDIKAATTORIT KUVAAVAT KUNNAN VÄESTÖN TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA	2022	2023	2024	2022	2023	2024
				SKAALATUT		
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	31.3			35	37	37
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista				48	52	52
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	9.3		9.8	60	63	61
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	0.7			100	100	3
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä	9.5	9.1	7.9	98	25	55
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	178.8	268.9	289.2	64	100	30

*Tulosindikaattoreista lasketaan ensin kunnittain kahden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta. Poikkeuksena tästä on Kouluterveyskysely, jonka tiedot päivittyvät kahden vuoden välein. Tämän jälkeen muutosta verrataan suhteessa muihin kuntiin.

Alla olevassa taulukossa HYTE-kerroin vertailua Pohjois-Pohjanmaan kuntien kesken

1.5 MINUN ARKENI JA ELÄMÄNI- KYSELY

Pohjois-Pohjanmaan 30 kuntaa ja hyvinvointialue keräsivät lokakuussa 2024 yhdessä asukkailta tietoa heidän koetusta hyvinvoinnistaan. Tietoa kerättiin Minun arkeni ja elämäni-kyselyn avulla. Asukas pystyi vastaamaan kyselyyn sähköisesti tai paperisella kyselylomakkeella. Kyselyssä selvitettiin muun muassa tyytyväisyyttä ja muutostoiveita päivittäisen elämän osa-alueisiin.

Vastaajien kokonaismäärä: 8123. Pyhännän vastaajat 101. (Naisia 68 % =69, Miehiä 26 % =26, En halua kertoa 6 % =6). Suurin osa Pyhännän vastaajista olivat työikäisiä.

Eniten erittäin hyvä ja hyvä vastauksia saivat osa-alueet:

- Luonto
- Kodin paloturvallisuus
- Turvallisuus läheisissä ihmissuhteissa
- Asuminen ja Perhe

Eniten huono ja erittäin huono vastauksia saivat osa-alueet:

- Avun ja palveluiden saanti silloin, kuin niitä tarvitsen
- Kulttuurihyvinvointi
- Rahan riittävyys arkeen ja peruselämään
- Kehonterveys
- Liikunta ja fyysinen aktiivisuus

Eniten muutosta ihmiset toivoivat seuraavin osa-alueisiin

- Avun ja palveluiden saanti silloin, kuin niitä tarvitsen (25)
- Rahan riittävyys arkeen ja peruselämään (21)
- Työelämä tai valmius työelämään (24)
- Kehon terveys (19) Muut ihmissuhteet (19)
- Liikunta ja fyysinen aktiivisuus (16) Uni ja lepo (16)
- Muu turvallisuuden tunne (15)
- Asuminen (12)
- Rakennettu ympäristö (10) Vapaa-aika ja harrastukset (10) Mielen hyvinvointi (10)

Avointen vastausten korostuivat pääteemat

• Terveys ja sosiaalipalvelut	• Ihmissuhteet ja yhteisöllisyys
• Taloudellinen tilanne	• Harrastukset, kulttuuri ja liikkuminen
• Työ ja arki	• Elinympäristö ja turvallisuus

Yhteenvetona:

- Ihmiset toivovat turvaa, terveyttä, jaksamista ja arjen sujuvuutta. Erityisen vahvasti korostuvat palvelujen saatavuus omalla paikkakunnalla, taloudellinen pärjääminen, mielenterveys ja yhteisöllisyys.

2. VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTO- KAUDELLA 2021-2025

2.1. TALOUS, VÄESTÖ JA ELINVOIMA

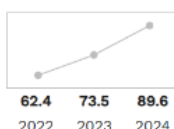
- Pyhännän kunnan väestö on viimeisten vuosien aikana kehittynyt positiivisesti. Pyhantä on niitä harvinaisia kuntia, joissa väestö edelleen kasvaa. Kunnan väestömäärä oli vuoden 2024 lopussa 1641, kun taas vuonna 2021 1631. Pyhännän väestön positiiviseen kehitykseen on vaikuttanut syntyvyys, teollisuuden uudet työpaikat sekä työperäinen maahanmuutto.
- Vahvuutena Pyhännällä on nuorten määrä suhteessa naapurikuntien ja pohjoispohjanmaan keskiarvoon. Kaikissa kunnissa ja koko maan osalta haasteena on kuitenkin yli 64-vuotiaiden määrän kasvaminen.

VÄESTÖ ENNUSTE 2030	Pyhantä	Pohjois-Pohjanmaa
Väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	1740	427914
0–6-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030	9,8	6,4
7–15-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030	13,0	9,5
16–24-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030	10,4	12,3
25–64-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030	41,1	48,7
65 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030	25,6	23,1
75 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030	13,4	12,2
85 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030	3,2	3,1

- Huomion arvoista on, että Pyhännällä on väestöön suhteutettuna huomattavasti vertailukuntia enemmän muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä puhuvia, ulkomaan kansalaisia sekä vastaanotettuja pakolaisia. Luvut ovat myös kasvaneet vuosittain. Ulkomaan kansalaisia vuonna 2024 oli 139, ja vieraskielisiä 147 henkilöä.

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame
äidinkielenä / 1 000 asukasta
(P)

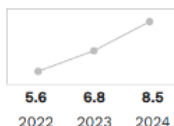
371.58

14.3 Kärsämäki
20.3 Siikalatva
36.6 Haapavesi
46.2 Pohjois-Pohjanmaa
89.6 Pyhantä

Ulkomaan kansalaiset, %
väestöstä
(T)

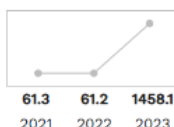
672.73

1.1 Kärsämäki
1.6 Siikalatva
3.3 Haapavesi
3.4 Pohjois-Pohjanmaa
8.5 Pyhantä

Vastaanotetut pakolaiset / 100
000 asukasta
(T)

467.57

81.1 Siikalatva
122.9 Kärsämäki
225.2 Pohjois-Pohjanmaa
324.3 Haapavesi
1458.1 Pyhantä

TALOUS

- Valtuustokauden 2021–2025 aikana Pyhännän kunnan talous on kokenut monenlaista muutosta. Tuona aikana hyvinvointialueet aloittivat toimintansa ja kuntien veroprosentit jouduttiin määrittellä kokonaan uusiksi. Kuntaan sijoittui tuulivoimaa ja pitkäaikainen taloteollisuuden toimija Jukkatalo ajautui konkurssiin vuonna 2023. Tarkasteluvuosille ajoittui myös laajoja investointeja.
- Vuonna 2023 sote-uudistuksen jälkeen veroprosentiksi määräytyi 7,11 %, vuodelle 2024 veroprosenttia kuitenkin nostettiin 8,00 %:iin. Pyhännän kunta on tarkastelukaudella tehnyt laajoja investointeja, joista merkittävin on ollut uusi hyvinvointitalo, joka vuokrattiin hyvinvointialue Pohteen käyttöön. Hyvinvointitaloinvestoinnilla pyrittiin takaamaan lähipalveluiden säilyminen kunnassa ja sen kokonaiskustannukset olivat noin 4,8 M euroa. Pitkäaikaista lainaa nostettiin vuonna 2022 tätä varten 4,0 M euroa ja vuonna 2023 1,0 M euroa. Tehdyt investoinnit ovat merkittävästi kasvattaneet vuosipoistoja ja rahoituskuluja.
- Koko tarkastelukaudella kunnan pitkäaikaisen lainan määrä on noussut yhteensä 5,4 M euroa, mikä näkyy ennen kaikkea rahoituskuluissa. Vuosittaiset korkokulut ovat nousseet tarkastelujaksolla noin 300 t e ja vuosittaiset lainanlyhennykset noin 100 t e.
- Kunnan lainakanta vuonna 2024 oli 6 734 € / asukas kun taas vastaava luku vuonna 2023 oli 6 509 € / asukas ja vuonna 2022 5 070 euroa / asukas. Vastaavasti konsernin lainakanta vuonna 2024 oli 9 672 € / asukas, vuonna 2023 9 718 €/asukas ja vuonna 2022 se oli 10 818 €/asukas. Vuonna 2024 Pyhännän kunnan lainakanta €/asukas oli kuntien keskiarvoa suurempi.
- Toisaalta myös Pyhännän verotulot ja valtionosuudet per asukas ovat keskiarvoa suuremmat.
- Investointeja on osaltaan mahdollistanut vuonna 2023 valmistunut Piiparinmäen tuulivoimapuisto, joka on tuonut kunnalle merkittäviä kiinteistöverotuloja. Tarkastelujaksolla kiinteistöverotulot ovat miltei tuplaantuneet. Vuonna 2021 kiinteistöverotulot olivat noin 0,8 M e, kun taas vuonna 2024 ne olivat noin 1,4 M e. Tuulipuistot ovat työllistäneet suoraan koneurakoitsijoita sekä välillisesti majoitus- ja ravitsemusliikkeitä sekä päivittäistavarakauppoja. Uusiutuvana energiamuotona tuulivoima on myös lisännyt Pyhännän tunnettavuutta hiilineutraalina paikkana. Tuulivoiman sijoittumisella kuntaan on myös kääntöpuolensa ja tuulivoima aiheuttaa myös risiiritäisiä tunteita osassa kuntalaisia.

ELINVOIMA

- Työpaikkaomavaraisuus on läpi valtuustokauden ollut vertailukuntien korkein. Vuonna 2021 127 %, 2022 135 % ja 2023 135 %.
- Työttömien määrä työvoimasta vuonna 2021 oli 6,9 %, 2022 5,0 %, 2023 9,8 % ja vuonna 2024 9,5 %. Työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi voimakkaasti Pyhännällä vuonna 2023. Keskeisenä tekijänä oli Jukkatalon konkurssi sekä suhdanteista johtuvat haasteet muussakin taloteollisuudessa. Konkurssin negatiiviset vaikutukset kunnan talouteen saatiin kuitenkin minimoitua.
- Jukkatalon yllättävän konkurssin myötä 2023 työttömyysprosentti kohosi hetkellisesti noin neljääntoista prosenttiin. Tilannetta helpottamaan kunta sai äkillisen rakennemuutoksen avustusta. Avustuksella palkattiin elinkeinokehittäjä työskentelemään yhdessä yritysten, kunnan ja kolmannen sektorin kanssa. Elinkeinokehittäjä osallistui ja järjesti erilaisia tilaisuuksia työnhakijoille, yrityksille ja kuntalaisille.

Mitä valtuustokauden aikana tehtiin?

- Pyhännän kunta on omalla aktiivisuudella panostanut siihen, että hyvät perustason lähipalvelut kuten sote, joukkoliikenne ja posti säilyvät kunnassa.
- Pyhännän sosiaali- ja terveyskeskuksen rakentaminen aloitettiin kesäkuussa 2022 ja uusiin tiloihin elokuussa 2023 siirtyivät terveyskeskuksen, neuvolan, kotihoidon ja Nestorin toiminnot.
- Osaavan työvoiman saamista kunnan yrityksiin edistettiin mittavalla rakennusohjelmalla ja vuonna 2022 kunnan tytäryhtiön toimesta kuntaan rakennettiin 21 uutta rivitalohuoneistoa. Lisäksi kunta kaavoitti 8 kpl omarantaistatonttia.
- Kunnanhallitus päätti perustaa elokuussa 2022 kuntaan yhdyskuntatekniikan insinöörin viran. Viran perustamisella haluttiin vahvistaa tulevia jäte, vesihuolto ja kiertotalous hankkeiden osaaamista sekä varamiesjärjestelyjä teknisessä toimessa. Yhdyskuntatekniikan insinöörin virassa toimiva viranhaltija toimii myös Pyhännän Vesi Oy:n toimitusjohtajana.
- Pyhännän Veden investoinnit antavat elintarviketeollisuudelle ja kuntalaisille toiminta-, huoltovarmuutta ja kasvunmahdollisuutta. Paineentasauslaitos tasaa vedenpainetta taajamassa ja teollisuusalueella. Pitkäkankaan vesihuoltohanke antaa toiminta- ja huoltovarmuutta Pyhännän kunnan lisäksi myös naapurikuntiin sekä elintarviketeollisuudelle kasvumahdollisuutta.
- Pyhännän kunnan ja Latvaenergia Oy:n yhteinen kiertotaloushanke käynnistyi vuonna 2023 ja se valmistui keväällä 2025. Hanke luo hyvän pohjan elintarviketeollisuuden kasvulle kunnassa sekä uusien liiketoimintojen syntymiselle.
- Monitoimitalo yhteisötila sekä väliaikaisen majoituksen majoitushuoneistot otettiin käyttöön vanhan Nestorin kiinteistössä vuoden 2023 lopussa. Varaus sekä vuokraus molempien osalta on ollut hyvin aktiivista.
- Valtuustokauden aikana Pyhännän kunta myös laati Museoalueelle yleissuunnitelman, rakennutti kuntoportaatin, rakensi ja merkkasi maastopyöräreittejä sekä päivitti uuden retkeilykartaston sekä uusi frisbeegolfradan Museon maastoon.
- Haapavesi-Siikalatvan seutukunnan kanssa yhteisinä työllisyyden, osaamisen edistämisen sekä sosiaaliseen osallisuuteen liittyvinä kehittämishankkeina Pyhännällä vuoden 2023 puoleen väliin saakka olivat Tilke- ja TYSO-hankkeet.
- 2023 syksyllä toiminnan aloitti myös SOMPA-hanke, jonka tavoitteena oli ulkomaalaistaustaisen työvoiman siirtyminen suoraan tai mahdollisimman nopeasti työelämään. Hankkeen KOTO-klubeilla autettiin myös jo työssä olevia maahanmuuttajia kotoutumaan ja integroitumaan Suomeen.
- Kotoutumisohjelma päivitettiin uutta kotoutumislakia vastaavaksi Siikalatvan, Oulaisten ja Haapaveden kaupunkien kanssa joulukuussa 2024.

2.2. LAPSET JA LAPSIPERHEET

- Lapsia syntyy vuodessa koululuokan verran. Pyhännälle syntyi valtuustokauden 2021–2024 aikana 97 lasta. Vuonna 2021 23, vuonna 2022 31, vuonna 2023 17 ja vuonna 2024 26.
- Alle 15-vuotiaita väestöstä vuonna 2024 oli Pyhännällä 21,0 % mikä on keskiarvoa korkeampi, vastaava luku Pohjois- Pohjanmaalla 17 %.
- Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat kaikista lapsiasuntokunnista on 45 %, mikä on vertailukuntien korkein. Luku on kuitenkin laskenut omasta tuloksesta hiukan.
- Pyhännällä toimii kaksi päiväkotia, koulukeskuksen yhteydessä Marjakummun päiväkotia sekä Puolukkamäen päiväkotia Vaarinväylällä. Varhaiskasvatusta tarjotaan nollasta viiteen vuotiaille päiväkodissa sekä perhepäivähoidossa. Varhaiskasvatus on ollut Pyhännällä maksutonta kevästä 2023 alkaen. Varhaiskasvatuksen lapsimäärät: Syksyllä 2021 70 lasta, Syksyllä 2022 58 lasta, Syksyllä 2023 82 lasta ja Syksyllä 2024 79 lasta.

KOULU

- Pyhännän kunnassa perusopetus järjestetään Pyhännän koululla. Koulu toimii hallinnollisesti yhden rehtorin alaisuudessa. Vuonna 2024 Koulussa oli 270 oppilasta ja luokat esiopetuksesta yhdeksänteen luokkaan, sekä kaksi pienryhmäluokkaa.
- Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus tehdään peruskoulussa kolmen vuoden välein 100 % kunnan kouluissa.
- Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä. Vuoteen 2022 saakka 100 %, tämän jälkeen kaikki vertailukunnat tuloksella 0. Suurimpana syynä on tiukka ruokailuajankohta kriteeri. Suosituksen mukaan sopiva aika lounaan syömiselle on noin kello 11–12.
- Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa 100 % kunnan kouluissa.
- Tietoa koululaisten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta saadaan joka toinen vuosi toteutettavan kouluterveyskyselyn avulla. Kyselyyn vastaavat perusopetuksen 4. ja 5. luokkien oppilaat ja perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaat. Seuraavalla sivulla on esitelty tuoreimman vuonna 2025 toteutetun kyselyn nostoja sekä vertailua vuoden 2023 toteutettuun kyselyyn.

*Pyhännän kohdalla kouluterveyskyselyn sekä varsinkin MOVE-mittaus tulosten kohdalla on huomioitavaa, että ikäryhmät ovat melko pieniä ja näin yhden oppilaan osuus on prosentteina huomattava.

4-5LK KOULUTERVEYSKYSelyn TULOSTEN TIIVISTELMÄT

Vahvuudet suhteessa koko maan tulokseen, 2025:

- Ei ole maistanut alkoholia
- Kokee kouluinnostusta (summaindikaattori)
- Luokassa usein rauhallista
- Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista
- Tulee hyvin toimeen opettajien kanssa

Myönteinen muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen:

- Luokassa usein rauhallista
- Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista
- Vähintään tunnin päivässä liikkuvat
- Vähintään yksi hyvä ystävä

Kehityskohteet suhteessa koko maan tulokseen, 2025:

- Ei ole kiusattu koulussa lukukauden aikana
- Harjaa hampaansa ainakin kahdesti päivässä
- Koulukiusattuna tai osallistunut koulukiusaamiseen lukukauden aikana (summaindikaattori)
- Koululounasta on tarjolla riittävästi
- Tuntee itsensä usein yksinäiseksi

Huolestuttava muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen:

- Ei ole kiusattu koulussa lukukauden aikana
- Osallistunut koulun yhteisten sääntöjen suunnitteluun
- Osallistunut oppituntien sisällön suunnitteluun
- Pitää koulunkäynnistä
- Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä

THL: vähimmäissisällön kouluterveyskyselyn indikaattorit 4-5 lk.

- Terveyttä edistäviä elintapoja -summaindikaattori on laskenut 24 % (2025) 31 % (2023), mutta on samaa tasoa vertailukuntien kanssa.
- Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä indikaattori on laskenut omasta tuloksestaan. Tulos on myös vertailukuntien heikoin, mutta lähellä samaa tasoa. 76 % (2025) 93 % (2023) 80 % (2021).
- Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa 15 % (2025). On vertailukuntien korkein.
- Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana 25 % (2025) 28 % (2023). On myös vertailukuntien korkein.

8-9 LK KOULUTERVEYSKYSelyn TULOSTEN TIIVISTELMÄT

Vahvuudet suhteessa koko maan tulokseen, 2025:

- Ei käytä alkoholia
- Kipua ainakin kolmessa kehonosassa vähintään kerran viikossa (summaindikaattori)
- Kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille
- Syö aamupalaa joka arkiamu
- Tietää asuinalueen harrastusmahdollisuuksista

Myönteinen muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen:

- Kipua ainakin kolmessa kehon-osassa vähintään kerran viikossa (summaindikaattori)
- Kokee harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana
- Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi
- Kokee, että asuinalueella on tarpeeksi oleskelutiloja nuorille,
- Syö aamupalaa joka arkiamu

Kehityskohteet suhteessa koko maan tulokseen, 2025:

- Koulu-uupumus (summaindikaattori)
- Luokan tai ryhmän ilmapiiri on hyvä (summaindikaattori)
- Opettajat kannustavat oppilasta kertomaan mielipiteensä oppitunnilla
- Pitää koulunkäynnistä
- Vähintään tunnin päivässä liikkuvat

Huolestuttava muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen:

- Koululounas on laadultaan hyvää
- Koululounas on maultaan hyvää
- Koululounasta on tarjolla riittävästi
- Luokan tai ryhmän ilmapiiri on hyvä (summaindikaattori)
- Opettajat kannustavat oppilasta kertomaan mielipiteensä oppitunnilla

THL: vähimmäissisällön kouluterveyskyselyn indikaattorit 8-9 lk.

- Terveyttä edistäviä elintapoja -summaindikaattori 10 % (2025) on samaa tasoa vertailukuntien kuntien kanssa.
- Nukkuu arkin alle 8 tuntia indikaattori 31 % (2025) 23 % (2023) 39 % (2021) on samaa tasoa vertailukuntien kanssa.
- Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus on yleistynyt: 17 % (2025) 11 % (2023) 15 % (2021)
- Korkea positiivinen mielenveys: 14 % (2025). Luku on vertailukuntien korkein.
- Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä 69 % (2025). 64 % (2023) 61 % (2021) on samaa tasoa vertailukuntien kanssa. Heikoin Haapavesi 54 %, Paras Kärsämäki 80 %
- Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi 17 % (2025). 31 % (2023) 20 % (2021) on vertailukuntien toiseksi matalin.

LASTEN JA NUOREN HARRASTUKSET JA LIIKKUMINEN

- Läpi valtuustokauden Pyhännällä lasten ja nuorten harrastaminen on ollut positiivisen aktiivista. Kouluterveyskyselyn 2021 mukaan 4-5lk oppilaista 95 % ja 8-9lk oppilaista 98 % harrasti jotakin vähintään kerran viikossa. Vuoden 2025 kouluterveyskyselyssä tulos molempien kohdalla oli 88 %. Tulos omasta tuloksestaan on siis laskenut, mutta edelleen vertailukuntien korkein.
- Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista, 45 % (2025) on vertailukuntien toiseksi korkein. Kun taas vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista, 19 % (2025) on vertailukuntien matalin, mutta kuitenkin lähes samaa tasoa.
- Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE! -mittaustulos) %, joilla heikko fyysinen toimintakyky indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden niistä 5. ja 8.luokan oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on heikko fyysisen toimintakyvyn tasoa mittaavien MOVE-mittauksien mukaan. Fyysinen toimintakyky luokitellaan heikoksi, jos mittausten yhteispistemäärä jää 15 pisteeseen tai sen alle.
 - Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE! -mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky vuonna 2024 26,9 %, mikä on vertailukuntien paras tulos.
 - Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE! -mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky: 65,4 %, mikä on vertailukuntien heikoin tulos.

Mitä valtuustokauden aikana tehtiin?

- Varhaiskasvatus muutettiin maksuttomaksi keväällä 2023. Syksyllä 2023 Puolukkamäen päiväkotia avattiin Marjakummun päiväkodin rinnalle lisääntyneen hoidontarpeen vuoksi sekä lisäksi vuonna 2023 kunnassa työskenteli kiertävä lastenhoitaja.
- Koululla järjestettiin maksullista iltapäivätoimintaa 1.–2. luokkalaisille sekä erityisen tuen oppilaille vuoteen 2024 saakka. Vuoden 2024 jälkeen 1–2 lk. sekä erityisopetuksen oppilaille.
- Lukuvuonna 2022–2023 Pyhännän koulussa toimi poikkeuksellisesti myös valmistavan opetuksen luokka, jossa opiskeli yhteensä 5 ukrainalaista lasta ja nuorta.
- Pyhännän koulussa toiminnassa lukuvuosina 2021–2023 oli Kärsämäen, Pyhäjärven ja Siikalatvan yhteinen kouluvalmentajahanke, jonka kohderyhmää olivat 5–9 lk. oppilaat. Hankkeen jälkeen Pyhäjärven kunta palkkasi kouluvalmentajan työntekijäksi ja Pyhäntä hyödyntää palvelua edelleen ostopalveluna.
- Poissaoloihin puuttumisen malli otettiin käyttöön Pyhännän koululla syyskuussa 2022.
- Pyhäntä on ollut mukana Harrastamisen Suomen malli hankkeessa jokaisena kautena, aina kevään 2021 pilotista saakka. Saatua avustusta hankkeesta noin 17.000 € - 20.000 €.
- Kunnan järjestämiä lasten ja nuorten kerhoja läpi valtuustokauden oli viikoittain noin 7–17 kpl.
- Lisäksi vapaa-aikatoimi on läpi valtuustokauden järjestänyt lasten ja nuorten monipuolista tapahtumatoimintaa. Toistuvia tapahtumia ovat olleet muun muassa kesäleirit, kunnan yleisurheilun mestaruuskisat, lasten hiihtokilpailut, frisbeekisat, erilaiset kesäkerhot, jalkapallokerho, uimakoulu ja vapputapahtuma.

2.3. NUORET JA NUORET AIKUISET

- Pyhännällä ei ole omaa toisen asteen oppilaitosta, joten tilastotieto toisen asteen oppilaiden kohdalta on puutteellista. Peruskoulun jälkeen Pyhännältä suunnataan lukioon muun muassa Kärsämäelle ja Siikalatvalle sekä ammatilliseen oppilaitokseen muun muassa Iisalmeen, Kajaaniin ja Ouluun.
- Zekkipro tiedonkeruu toteutettiin syksyllä 2024 Pohteen ja kuntien yhteistyönä. Tieto kerättiin Diakonia-ammattikorkeakoulun Zekkipro-järjestelmän avulla 3X10D-elämäntilannemittareita hyödyntäen. Pyhännäläisiä 14–17-vuotiaita, eli 8 lk., 9lk, ja lukion oppilaita kyselyyn vastasi yhteensä 75.

PYHÄNTÄLÄISTEN 14-17 VUOTIAIDEN HYVINVOINTI ERI ULOTTUVUUKSILLA

Pohteen keskiarvoa parempi

- vaikeuksien voittaminen
- perhe
- pärjääminen
- vahvuudet
- kehollinen haikka
- mielenterveyden haikka
- vamman aiheuttama haikka

Pohteen keskiarvoa

- terveydentila
- asumisolot
- itsetunto
- elämä

Pohteen keskiarvoa heikompi

- ystävät
- talous

- HYTE-indikaattorin mukaan koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä vuonna 2023 oli 9,8 %, joka oli vertailukuntien korkein.
- Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevien 18–24-vuotiaat osuus vastaavan ikäisestä väestöstä vuonna 2023 oli 27 %. Luku on ollut nousussa ja vertailukuntien korkein. Huomioitavaa kuitenkin on, etteivät kaikki nämä nuoret ole syrjäytyneitä tai syrjäytymisriskissä vaan joukossa on myös välivuoden pitäjiä, pääsykokeisiin lukijoita, perhevailla olijoita ja niitä, jotka pitävät vapaata armeijan päättymisen ja opiskelun aloittamisen välillä.

Mitä valtuustokauden aikana tehtiin?

- Vapaa-aikatoimen ylläpitämät nuorisotilat olivat auki kevääseen 2022 auki kolmena päivänä viikossa ja syksystä 2022 alkaen kahtena iltana viikossa. Lisäksi kerhotoimintaa on ollut 1–2 päivänä viikossa.
- Harrastamisen Suomen mallin kerhojen ja nuorisotilatoiminnan lisäksi vuosina 2021–2022 toiminnassa oli myös nuorille suunnattu mopopaja Hakasuolla.
- Kunnan kesätöitä tarjottiin kaikille hakukelpoisille nuorille ja vuosittain kunnan kesätöihin työllistettiin 20–30 nuorta.
- Pyhännän kunnan etsivän nuorisotyön on tuottanut Kajaanin kaupunki vuodesta 2017. Palvelu on tarkoitettu 16–29-vuotiaille nuorille. Etsivä nuorisotyöntekijä osallistuu alueen kutsuntoihin sekä jalkautuu vuosittain myös Pyhännän yläkoululle. Etsivällä nuorisotyöllä on ollut noin 5 asiakasta/vuosi.

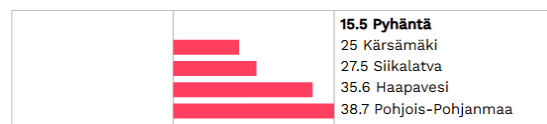
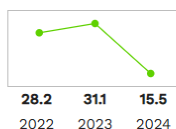
- Pyhännän kunnassa valtuustokauden aikana toimi kaksi nuorisovaltuustoa. Nuorisovaltuusto vaalit järjestettiin joulukuussa 2023 ja niissä annettiin yhteensä 87 ääntä. Nuorisovaltuusto koontui vuosittain 4–5 kertaa. Valtuusto teki myös vuonna 2024 aloitteen opiskelijoiden matkaavustuksen päivittämisestä.
- Kunnan nuorisotoimen henkilötyövuodet yhteensä: 0,7 htv on vertailukuntien matalin.

2.4. TYÖIKÄISET

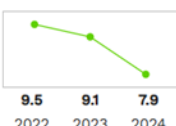
- Pyhännän työikäisten hyvinvoinnista ja terveydestä on saatavilla valitettavan vähän tilastotietoa. 25–64-vuotiaita väestöstä vuonna 2024 Pyhännällä oli 43 %, mikä on samaa luokkaa vertailukuntien kanssa. Luku on pysynyt myös tasaisena läpi valtuustokauden.
- Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus on ollut laskussa vuoden 2023 vuoteen 2024 ja on vertailukuntien matalin.

Mielenterveysperusteisesti
sairauspäivärahaa saaneet 25 –
64-vuotiaat / 1 000 vastaavan
ikäistä
(P)

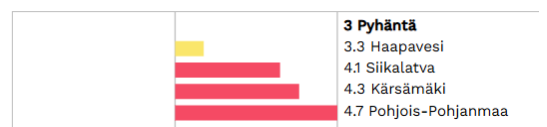
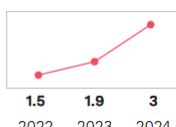
- HYTE-indikaattorin mukaan työttömyyseläkettä saavien 25–64-vuotiaiden osuus vastaavasta ikäryhmästä on ollut laskussa ja vertailukuntien matalampi.

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 –
64-vuotiaat, % vastaavan
ikäisestä väestöstä
(P) (HYTE-K)

- Vaikeasti työllistyvien % 15–64-vuotiaista on ollut pienessä nousussa, mutta on edelleen vertailukuntien matalin. (rakennetyöttömyys)

Vaikeasti työllistyvät
(rakennetyöttömyys), % 15 – 64-
vuotiaista
(T) (VÄH-A) (VÄH-K)

- Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu vuonna 2022 oli Pyhännän osalta 127 ja 126 vuonna 2023. Tämä on vertailukuntien pienin.
- Sairastavuusindeksi ikävakioitu oli Pyhännän osalta 112 vuonna 2021, 107 vuonna 2022 ja 102 vuonna 2023. Myös tämä on vertailukuntien pienin.

Mitä valtuustokauden aikana tehtiin?

- Kunta osallistui aktiivisesti TE- uudistuksen valmisteluun. Uudistuksen myötä Pyhännän kunta liittyi 1.1.2025 Raahen työllisyysalueeseen.
- Työikäisten harrastamista Pyhännän kunta tuki pitämällä huolta monipuolisista harrastamispaikoista sekä tarjoamalla ilmaiset liikuntasalivuorot kaiken ikäisille kuntalaisille. Keväällä 2023 päivitetty liikuntasalinkäyttövuoroperusteet pyrkivät tasapuolistamaan salivuorojen jakoa. Syksyllä 2023 perustettu WhatsApp ryhmä liikuntasalivuorojen vastaaville on taas omalta osaltaan lisännyt liikuntasalin käyttöastetta. Yhdistyksille, harrastusporukoille ja perheille jaettuja salivuoroja keväällä 2025 oli 38 per viikko.
- Syksyllä 2022 yhdistysten kanssa lanseeratut ”Iisakin illat” pyrkivät myös tarjoamaan uudenlaista matalan kynnyksen harrastustoimintaa ja yhteisöllisyyttä juuri aikuiselle väestölle.
- Vuoden 2024 alussa Pyhännän kunta lähti mukaan Kaikukorttikokeiluun. Kaikukortin tavoitteena on parantaa taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevien nuorten, aikuisten, perheiden ja ikäihmisten mahdollisuuksia osallistua kulttuurielämään ja harrastaa taiteen tekemistä.

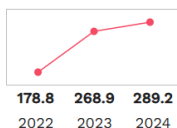
2.5. IKÄIHMISET

- Pyhännällä 65 vuotta täyttäneiden osuus vuonna 2024 oli 25 %, mikä on vertailu kuntien matalin. (Haapavesi 26 %, Siikalatva 33 %.) Vuodesta 2021 prosenttiosuus on noussut 2 %.
- 75 vuotta täyttäneiden osuus vuonna 2024 oli 10 % ja 80 vuotta täyttäneiden 5 %, mitkä ovat molemmat vertailukuntien matalimmat.
- Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on pienessä nousussa, mutta edelleen vertailukuntia matalampi.
- Yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä on pysynyt läpi valtuustokauden tasaisena ja on samaa tasoa vertailukuntien kanssa. Vuonna 2022 40 %.
- Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä osuus on kasvanut vuoden 2021 3,9 % luvusta vuoden 2024 lukuun 6,7 % ja on vertailukuntien toiseksi korkein.
- HYTE-indikaattorin mukaan kaatumiseen ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä ovat olleet nousussa sekä skaalattu HYTE-indikaattori on laskenut huomasti vuoden 2023 luvusta 100 vuoden 2024 lukuun 30.

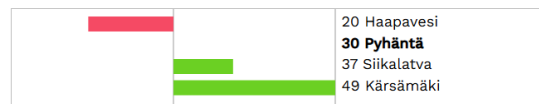
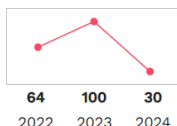
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä (P) (HYTE-K)

-35.03

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori (P) (HYTE-K)

-60.53

Mitä valtuustokauden aikana tehtiin?

- Vuonna 2022 Pyhännän kunta teki kyselyn kylätalkkarin tarpeesta vanhus- ja vammaisneuvoston aloitteesta. Kunnan kylätalkkari kokeilu päätettiin ottaa käyttöön vuoden 2023 alussa. Myönnetty palvelusetelit vuonna 2023 9 kpl ja vuonna 2024 12 kpl. Vuonna 2025 palveluseteliä uudistettiin kriteereiden sekä summan osalta ja vuonna 2025 myönnettyjä seteleitä 32 kpl.
- Pyhännän vapaa-aikatoimi tuki ikäihmisten hyvinvointia ja liikkumista tarjoamalla viikoittain kaksi ilmaista seniorivuoroa kuntosalille sekä ohjatun seniorijumpan. Seniorijumppaa on myös aktiivisesti kehitetty ja sen kävijämäärät ovat kasvaneet. Syksyllä 2022 ohjattuun seniorijumppaan osallistui keskimäärin 12 henkilöä/viikko, syksyllä 2025 kävijämäärä oli keskimäärin 20.
- Vanhus ja vammaisneuvostolle laadittiin toimintasääntö vuonna 2023, jonka jälkeen neuvoston toiminta aktivoitui uudella tavalla. Valtuustokauden aikana vanhus- ja vammaisneuvosto teki aloitteen kylätalkkaritoiminnassa ja järjesti kaksi omaishoitajien virkistysjuhlaa sekä vanhusten viikolla kaikille kunnan ikäihmisille avoimen juhlan.
- Liukuesteitä kaatumisen ehkäisyksi jaettiin vuoden 2025 alussa seniori-ikäisille suunnatuissa tilaisuuksissa.

2.6. KAIKKI IKÄLUOKAT

OSALLISUUS

- Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa on laskenut, mutta on samaa tasoa vertailukuntien kanssa. Vuonna 2021 äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa oli 62 % kun taas vuonna 2025 57 %.
- Äänestysaktiivisuus vuoden 2023 eduskuntavaaleissa oli 71 %, mikä on vertailukuntien korkein.
- Kunnanjohtajan kyläkerrokset eli kunnanjohtajan ja vaihtuvien viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden vierailut jokaisella sivukylällä järjestettiin vuosittain.
- Pyhännän vapaa-aikatoimen, kirjaston, ja kulttuuritoimen palautekysely toteutettiin vuonna 2024. Kyselyyn saatiin 173 vastausta. Vastauksista tiedotettiin viranhaltijoita, valtuustoa sekä kuntalaisia.
- Vapaa-aikatoimi järjesti osallistavan budjetoinnin pilotin vuoden 2025 alussa. Voittajaksi äänestettiin: Autiorannan viihtyvyys ja käytettävyys paremmaksi: Rantalentopallokentän ja museon välinen rannan puolella oleva ”läseikköalue” siistiksi nurmikkoalueeksi yksittäisin puiden ja pensaiden kanssa.

TURVALLISUUS

- Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1000 asukasta tieto on saatavilla vain vuodelta 2022, jolloin tilasto luku oli 6 kpl. Tämä on vertailukuntiin verraten erittäin pieni luku. Vuonna 2024: Haapavesi 49, Kärsämäki 23, Siikalatva 21.
- Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta 15 kpl 2021, 18 kpl 2022, 18 kpl 2023, 19 kpl 2024. Luvut ovat huomattavasti vertailukuntia matalampi Haapavesi 189, Kärsämäki 61, Siikalatva 123 kpl.
- Vahingossa vammautuneet tai kuolleet: Vuosina 2021–2023 vahinkojen lukumäärä on ollut 86. ja vammautuneiden määrä yhteensä 38. Kuolleita kyseisenä aikana 0.
- Vahinkojen lukumäärä korkein vuonna 2021, jonka jälkeen määrät vähentyneet vuosittain. Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat/ 10 000 asukasta. Vuonna 2024 Pyhäntä 103,4 / Pohjois-Pohjanmaa 91,3.

LIIKUNTA

- Kevyen liikenteen väyliä Pyhännällä 4,3 m/asukas on vertailukuntien korkein.
- Liikuntapaikkojen lukumäärä/1000 asukasta 26 (Siikalatva 25, Kärsämäki 43, Haapavesi 13).
- Liikuntatoimen toimintakulut ja investoinnit 2023: Toimintakulut 113 €/ asukas ja Investoinnin 9 € / asukas ovat molemmat vertailukuntien matalimmat.
- V. 2024 kunnassa oli palkattuna osa-aikainen liikunnanohjaaja Pyhäntä liikkeelle hankkeessa. Hankkeen tavoitteena oli saada liikunta osaksi elämää vauvasta vaariin. Hanke painottui varhaiskasvatukseen sekä ikäihmisiin.

- Vapaa-aikatoimen liikuntavälinelainaamo perustettiin vuoden 2025 alussa. Liikuntavälinelainaa-mosta voi jokainen yli 15-vuotias pyhäntäläinen käydä lainaamassa välineitä. Liikkumiseen ja retkeilyyn. Tarjolla on muun muassa: lumikenkiä SUP-lautoja, rinkka, ahkio, pilkkivälineet ja trangia.

KIRJASTO JA KULTTUURI

- Kirjaston aukiolotunteja on lisätty syksyllä 2024. Syyskusta 2024 alkaen kirjasto on ollut avoinna asiakkaille 35 h/vk, aiemmin 33 h/vk. Lisäksi kuntalaiset voivat käyttää kirjaston lehtilukusalia omatoimisesti kirjaston aukioloaikojen ulkopuolella. Kirjaston lehtilukusalin omatoiminen käyttö on avoinna 70 h/vk. Kirjastossa ei ole omatoimikirjastoa.
- Kirjastossa toimii Posti, Schenkerin lupa-asiakirjapalvelupiste sekä Matkahuollon pakettipiste. Kirjaston henkilökunta hoitaa palvelupisteiden asiakaspalvelua kirjaston asiakaspalvelun yhteydessä. Palveluiden lisääntyminen on lisännyt myös asiakaskäyntien määrää. Vuonna 2022 kirjastossa oli 22 425 fyysistä käyntiä, mutta vuonna 2024 niitä oli jo 27 401.
- Koronavuosien jälkeen kirjaston lainausluvut nousivat vuoteen 2023 asti, jolloin kokonaislainauksen määrä oli 27 322 lainaa per vuosi. Vuonna 2024 kokonaislainauksen määrä oli laskenut 680 lainaa. Vuonna 2024 kirjastosta lainattiin 26 642 lainaa. Lasten, nuorten ja nuorten aikuisten aineiston lainauksen osuus kokonaislainauksesta on 66 %. Vuonna 2023 Pyhännällä lainaus per asukasluku on 18.43, kun taas Pohjois-Pohjanmaalla vastaava luku on 17.24 ja Kainuussa 13.97. Muunkielisten kirjojen lainauksessa on ollut merkittävää kasvua. Vuonna 2023 muunkielisten kirjojen lainamäärä oli 223 lainaa per vuosi ja vuonna 2024 lainausmäärä oli 318 lainaa per vuosi. Muunkielisen kirjojen lainamäärän kasvu johtuu Pyhännällä asuvien ulkomaan kansalaisten isosta määrästä.
- E-lehtien lainaus ja e-kuvatallenteiden käyttökerrat kasvavat joka vuosi. Vuonna 2024 e-lehtien käyttökertoja oli 3 227 kappaletta ja e-kuvatallenteiden 101 kappaletta.
- Vuonna 2022 järjestettiin ensimmäiset Tavataan torilla torstaina –tapahtumat. Tapahtuma on kesäinen toritapahtuma, jossa on heinäkuun torstai-iltoina erilaista ohjelmaa. Tilaisuuteen on vapaa pääsy. Tapahtumaa on järjestetty myös vuosina 2023 ja 2024.
- Kulttuuri- ja kirjastotoimen tapahtumamäärä oli vuonna 2023 50 tapahtumaa per vuosi ja vuonna 2024 45 tapahtumaa per vuosi. Pieni lasku tapahtumamäärässä selittyy sillä, että osa tapahtumista on vuonna 2024 järjestetty Pyhännän Monitoimitalolla, koska siellä on isommat tilat. Erilaiset tapahtumat ovat tavoittaneet kattavasti kaikenikäisiä kuntalaisia. Tapahtumia on järjestetty kirjaston lisäksi koulussa, varhaiskasvatuksessa sekä ikäihmisten palvelutalossa. Kirjaston näyttelytilassa on järjestetty erilaisia näyttelyitä vuonna 2022 8 kpl, vuonna 2023 6 kpl ja vuonna 2024 8 kpl. Koronarajoitusten jälkeen kirjasto- ja kulttuuritoimi on osallistunut myös muiden kunnan toimijoiden järjestämiin tapahtumiin 4 kertaa vuodessa.
- Kirjasto on järjestänyt käyttäjäkoulutusta ja kirjavinkkauksia Pyhännän koulun oppilaille sekä muille kuntalaisille. Koronavuosien jälkeen ulkopuolisten tahojen järjestämiä tapahtumia kirjastossa on ollut vuosittain 4 kappaletta. Käyttäjäkoulutusten määrät ovat kasvaneet vuoteen 2024. Vuonna 2024 niitä järjestettiin 25 kpl. Käyttäjäkoulutusten kävijämäärät ovat kasvaneet 224 osallistujasta 438 osallistujaan.
- Vuonna 2023 tapahtumien kävijämäärä oli 2804 ja vuonna 2024 4000 kävijää.

LÄHTEET JA LISÄTIETOA

- Kouluterveyskyselyt 2023 & 2025
- Minun arkeni ja elämäni kysely 2024
- Opinnäytetyö 2022: HYVINVOINTIA JA HUOLENPITOA - Hyvinvoinnin edistäminen Pyhännän vapaa-aikatoimessa
- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen POHDE hyvinvointikertomus 2012–2022
Linkki: https://pohde.fi/wp-content/uploads/2023/08/Pohjois-Pohjanmaan-hyvinvointikertomus_Valtuusto-hyväksynyt-12.6.2023_Final.pdf
- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelma 2024–2025
Linkki: https://pohde.fi/wp-content/uploads/2024/10/Pohjois-Pohjanmaan-hyvinvointisuunnitelma-2024-2025_Aluevaltuuston-hyväksymä.pdf
- Pyhännän vapaa-aikatoimen, kirjaston, ja kulttuuritoimen palautekysely 2024
- Rajattomasti liikuntatietoa
- Sotkanet
- Tilastokeskus
- Zekkipro kysely 202

KÄSITTELY TYÖRYHMISSÄ JA TOIMIELIMISSÄ

- Laaja hyvinvointikertomus on työstetty yhdessä kunnan eri toimijoiden kanssa vuoden 2025 aikana hyvinvointikoordinaattorin johdolla.
- Laaja hyvinvointikertomus on käyty läpi Pyhännän HYTE-ryhmässä 4.12.2025.
- Hyväksytty Pyhännän kunnanhallituksessa XX.XX.XXX
- Hyväksytty Pyhännän kunnanvaltuustossa XX.XX.XXXX

LIITE 1. HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN TOIMENPITEET KUNNASSA 2023–2025

Tavoite	Toimenpiteet kunnassa 2023–2025	Vastuutaho, resurssit ja yhteistyötahot	Arviointimittari/ Kuvaus	KUVAUS VUOSILTA 2021-2025
Kunnan elinvoimaisuuden kehittäminen	- Kilpailukykyiset asunnot, myös pendelöijien huomioiminen asuntotarjonnassa. - Kunnan tunnettavuuden lisääminen markkinoinnin ja viestinnän avulla. - Aktiivinen yhteistyö yritysten kanssa. - TE2024 hankkeen valmistelu. Lakiuudistus astuu voimaan 1.1.2025. - Kotoutumislain kokonaisuudistukseen valmistautuminen. Lakiuudistus astuu voimaan 1.1.2025.	Kunnanjohtaja Johtoryhmä Tekninen toimi Tietohallintosihteeri Hyvinvointikoordinaattori Jedu, Yrittäjät, Haapavesi-Siikalatva seutukunta, Tuleva työllisyysalue	Asukasmäärä Työpaikkaomavaraisuus Työttömyysaste	- Väestö 31.12. vuonna 2021 1631, vuonna 2024 1641, eli kasvua 10 asukasta. - Työpaikkaomavaraisuus, % vuonna 2021 127 %, 2022 134,6 % 2023 134,9 %. - Työttömyysaste vuonna 2021 6,9 %, 2022 5,0 % 2023 9,8 %, 2024 9,5 % - Pyhännän kunta osallistui aktiivisesti työllisyysalueen valmistelun työryhmiin. - Kotoutumishjelma päivitettiin lakia vastaavaksi yhdessä Haapaveden, Oulaisten ja Siikalatvan kuntien kanssa. Ohjelman jalkauttaminen vaiheessa.
Kuntalaisten ja eri tahojen osallisuuden ja vaikuttavuuden parantaminen	- Tarkoituksenmukainen HYTE-ryhmätoiminta sekä toimivan yhteistyön jatkaminen hyvinvointialueen kanssa. - Palvelukysely mm: vapaa-aikatoimi, kulttuuritoimi kevät 2024. - Minun arkeni ja elämäni kysely Pohteen kanssa syksy 2024. - Kunnanjohtajan kyläkerrokset vuosittain. - Valtuusto kutsuu vaikuttamistoimielimien edustajat vuosittain valtuuston iltakouluun. - Informaatiota saatavilla myös muilla kielillä kuin suomi.	Kaikki hallinnon alat Hyvinvointikoordinaattori Vapaa-aikatoimi ja kulttuuritoimi Vaikuttamistoimielimet Kunnan valtuusto Pohde Sompa-hanke	Toimenpiteet toteutuneet	- HYTE-ryhmä nimettiin uudestaan 2023 ja se kokousti vuosittain 4 kertaa/ vuodessa. - Yhteistyön Pohteen kanssa ollut aktiivista. - Pyhännän vapaa-aikatoimen, kirjaston, ja kulttuuritoimen palautekysely 2024 yht. 173 vastausta - Minun arkeni ja elämäni kysely Pohteen kanssa Pyhännän vastauksia yht. 101. - Kunnanjohtajan kyläkerrokset toteutuivat vuosittain. - Valtuusto ei kutsunut vaikuttamistoimielimiä iltakouluun, mutta valtuuston edustaja vieraili nuorisovaltuuston kokouksessa. - Informaation kääntäminen aloitettu.
Viihtyisä elämä omalla paikkakunnalla turvallisessa ja sisällöltään rikkaassa ympäristössä	- Kunnassa on tarjolla monipuolisia matalan kynnyksen harrastuksia kaiken ikäisille kuntalaisille. - Yhdistysten ja kylien kanssa tehtävä yhteistyö on aktiivista. (sis. seurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen 2krt/vuosi).	Kaikki hallinnon alat Sivistystoimi Tekninen toimi Hyvinvointikoordinaattori Pohde	Kuvaus yhteistyöstä ja siitä miten yhdistysten ja kylien toimintaa on tuettu	- Kunnassa on tarjolla monipuolisia matalan kynnyksen harrastuksia kaiken ikäisille kuntalaisille. Vapaa-aikatoimi on järjestänyt vuosittain: Tapahtumia 18–25 kpl, Kerhoja 7–17 kpl, Kesäkerhoja 4–9 kpl, Kesäleirejä 2-3kpl, Kilpailuja 3-6kpl, Nuorisotilatoimintaa 2–4 krt/vko - Yhdistysavustukset jaettu vuosittain, tilavuokrat ilmaisia yhdistyksille (uutena monitoimitalo) Yhdistysillat 2krt/v. - Kunnan koordinoima lisäksi illta toiminta jatkunut säännöllisenä, vaikkakin määriä per kuukausi on vähennetty. - Pyhännän kunta on mukana Pohteen koordinoimassa Kaikukortti kokeilussa 2024–2025. Vuonna 2025
Mielenterveyteen liittyvien sairauksien ennaltaehkäisy	- Yhteisötila Pyhännän monitoimitaloon Nestorin vanhaan kiinteistöön. - Kunnan koordinoima lisäksi illta toiminta jatkuu. - Ehkäisevän päihdetyö suunnitelman	Yhdistykset ja Seurakunta	lisäkin illat määrä/osallistuneet	

	jalkauttaminen. Pyhännän kunta on mukana Pohteen koordinoimassa Kaikukortti kokeilussa 2024–2025.		Yhteisötila toteutunut/ei	voimassa olevia Pyhantä asuinkunnaksi merkittyjä kaiku-kortteja 18 kpl. Ehkäisevän päihdetyön jalkauttaminen jäänyt vähäiseksi. Seuraavan suunnitelman päivityksen yhteydessä tähän on hyvä kiinnittää huomiota.
Digitaitojen vahvistaminen	Erityisesti ikääntyneiden kuntalaisten digitaitojen ja sitä kautta osallisuuden vahvistaminen	Kirjasto Tietohallintosihteeri Eläkeliitto Seniorisurf	Kuvaus siitä miten kuntalaisten digitaitoja on vahvistettu.	Avoimena toimintana ikäihmisten digitaitojen vahvistaminen jäänyt vähäiseksi. Kirjasto tarjonnut kuitenkin digilaitteiden opastusta sekä aiheen teemaisen lisäkin illan. Kylätalkkarin toimenkuvassa digilaitteiden opastus.

LIITE 2. LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN TOIMENPITEET

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteet Pyhännän kunnassa 2023–2025		Vastuutaho, resurssit ja yhteistyötahot	Arviointimittari/ Kuvaus	KUVAUS VUOSILTA 2021-2025
Perheet	- Kunta vaikuttaa omalla toiminnalla lähipalveluiden pysymiseen kunnassa. - Vauvarahan maksaminen 150 €. - Kunnassa on maksuton varhaiskasvatus. - Kiertävä lastenhoitaja vuoden 2023 ajan, jatkossa perheiden arkea tuetaan muulla muotoa. - Varhaiskasvatuksessa ja neuvolassa on käytettävissä Lapset Puheeksi- toimintamalli, jota tarjotaan perheille. - Koulu järjestää vuosittain vanhempain illan vaihtuvalla ajankohtaisella teemalla. - Lapsille, perheille ja nuorille on kunnan puolesta tarjolla ilmaista loma-ajan tekemistä.	Kaikki hallinnon alat Sivistystoimi Yhteistyö Pohteen sekä kolmannen sektorin kanssa.	Toimenpiteet toteutuneet/ eivät TEA viisari	- Vauvarahaa maksettiin 16 kpl 2021, 27 kpl 2022, 14 kpl 2023, 25 kpl 2024 - Kunnassa on ollut maksuton varhaiskasvatus keväästä 2023 alkaen Lapsimäärät: *syksy 2021 70 lasta *syksy 2022 58 lasta *syksy 2023 82 lasta *syksy 2024 79 lasta. - Kiertävän lastenhoitajan toiminta toteutunut vuonna 2023, toimintaan osallistui 16 perhettä. - Varhaiskasvatuksessa Lapset Puheeksi- toimintamalli tarjotaan kaikille 3-vuotiaille, sekä muillekin lapsille tarpeen mukaan. - Vanhempainillat tammikuussa 9. luokkalaisten huoltajille yhteisvalinnasta. Maaliskuussa 2023 vanhempainilta kaikille teemalla Kodin ja koulun ihmissuhteiden merkitys lapsille ja nuorille. Vuonna 2024 ei ollut vanhempainiltaa. Luokanvalvojat pitäneet vanhempainvartteja. - Vapaa-aikatoimi, kirjasto- ja kulttuuritoimi järjestivät jokaisena koulun lomalla ilmaista tekemistä lapsille, perheille ja nuorille (syysloma, talviloma, joululoma, kesäloma).
0–6 v.	- Lapsille laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä vanhempien sekä tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. - Vuosittain varhaiskasvatus järjestää vanhempainillan tai muun koontumisen vanhemmille. - Järjestämme vuorohoitoa. - Pyhännän kunnassa on kerhotoimintaa myös alle kouluikäisille 5–6 v.	Varhaiskasvatus Vapaa-aikatoimi Yhdistykset ja seurakunta. Pohde	Toimenpiteet toteutuneet/ eivät	- Jokaiselle varhaiskasvatusikäiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä vanhempien kanssa syksyn toimintakauden alussa, joka päivitetään keväällä. - Varhaiskasvatuksessa on järjestetty perheille yhteisiä vanhempainiltoja, isien- ja äitieniltoja sekä joulupolku. - Vuorohoitoa järjestetään Marjakummun päiväkodilla viikoittain, vuorohoidon tarpeessa on vaihtelevasti 1–12 lasta, vuorohoitoon ei ole subjektiivista oikeutta. - Vapaa-aikatoimi järjesti viikoittaisena kerhona pienten 5–6 v. lasten liikunnallisen tempukerhon.
Koulu-ikäiset	- Lapset puheeksi toimintamalli on käytössä myös koululla. - Opettajat pitävät säännöllisesti vanhempain vartteja. - Kouluvalmentaja resurssin palkkaaminen Kärsämäen ja Pyhäjärven kuntien kanssa vuosiksi 2023–2026.	Perusopetus Vapaa-aikatoimi	Kouluterveyskysely	- Lapset puheeksi toimintamallia on käytetty. - Vanhempainvartit vähintään kerran vuodessa.

	- Harrastamisen Suomen malli toiminta 1-9lk oppilaille. - Koululla on AP/IP- toimintaa 1–2 lk. ja erityisentuen oppilaille.	Kärsämäki ja Pyhäjärvi	Toimenpiteet toteutuneet/eivät	- Pyhäjärvi palkkasi kouluvalmentajan kouluvalmentaja hankkeen päättymisen jälkeen. Ostopalveluna kouluvalmentaja käy kerran viikossa myös Pyhännällä. - Harrastamisen Suomen mallin kerhoja n. 17 kpl/ viikossa niin ala- kuin yläkoululaisillekin. - AP/IP toiminta 1–2. lk. oppilaille sekä erityisopetuspäätöksen saaneille. Tämä linjaus tuli voimaan 2024, sitä ennen tarjottiin laajemmin kaikille erityisen tuen oppilaille.
Nuoret	- Mahdollistetaan monipuolinen ohjatun ja itsenäisen vapaa-ajan toiminnan saatavuus. - Kunnassa on toimintaa sopivat nuorisotilat. - Nuorisovaltuuston toiminta on aktiivista. Valtuusto kutsuu kerran vuodessa vaikuttamistoimielimien edustajia valtuuston iltakouluun. - Pyritään työllistämään kaikki kesätöitä hakevat kesätyöikäiset nuoret. - Opiskelijan matka-avustus - Yhteistyö Kajaanin kaupungin etsivän nuorisotyön kanssa on toimivaa: Yhteistyösopimuksen mukaiset tavoitteet ja toimenpiteet.	Kaikki hallinnonalat Vapaa-aikatoimi Kajaanin kaupunki Yhdistykset ja seurakunta	Kouluterveyskysely Toimenpiteet toteutuneet/eivät	- Nuorisovaltuusto on kokoontunut 4–5 kertaa vuodessa, joista yksi on ollut vierailu eri kohteessa. - Kesätöitä on tarjottu kaikille kohderyhmään kuuluville hakijoille. - Opiskelijoiden matka-avustuksia maksettiin 13 kpl 2021, 17 kpl 2022, 23 kpl 2023 sekä 20 kpl 2024. - Etsivällä nuorisotyöllä on alle 5 asiakasta/vuosi. Yhteistyö on toimivaa.
Verkostot	- OHR: yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä 4 krt/vuodessa, pedagoginen tarpeen mukaan. Koollekutsuja Rehtori. - LAPE/NUTE työryhmä kokoontuu vähintään kerran vuodessa. Koollekutsuja Hyvinvointikoordinaattori. Työryhmä seuraa ja päivittää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointisuunnitelman.	Hyvinvointikoordinaattori, Sivistystoimen johtaja/ Rehtori Verkostoihin kuuluvat henkilöt eri sektoreilta		OHR- tapaamiset toteutuneet.

LIITE 3. IKÄÄNTYVÄN VÄESTÖN HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN TOIMENPITEET

Tavoite	Ikääntyvän väestön hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteet Pyhännän kunnassa 2023–2025	Vastuutaho, resurssit ja yhteistyötahot	Arviointimitari/ Kuvaus	KUVAUS VUOSILTA 2021-2025
Kunnan elinvoimaisuuden kehittäminen	- Lähipalveluiden säilyminen kunnassa tukee ikäihmisten arkea (sote, posti, apteekki, joukkoliikenne yms.) - Kunnan kylätalkkaripalvelusetelin avulla tuetaan ikäihmisten kotona asumista. - Vanhustenviikolla järjestetään avointa toimintaa kunnan ikäihmisille.	Kunnanjohtaja Johtoryhmä Hyvinvointikoordinaattori Kulttuuritoimi Pohde	Kylätalkkaripalvelusetelien määrä Vanhustenviikolla järjestetty avointa toimintaa kyllä/ei	- Kunnassa on Pohteen sotekeskus, apteekki, kirjasto, vähittäiskaupat, posti sekä asiointiliikenne. Vuonna 2025 paikkakunnalla on myös kaksi yksityistä lääkäriasemaa. - Kylätalkkaripalvelusetelin avulla on tuettu ikäihmisten kotona asumista. Palveluseteliä on myös kehitetty toimivammaksi. - Vuonna 2023 vanhusten viikolla järjestettiin teatteriesitys palvelukeskus Nestorissa sekä kaikille avoimena kirjastolla. Vuonna 2024 ja 2025 Vanhus- ja vammaisneuvosto järjesti avoimet kunnan ikäihmisille suunnatun juhlan
Kuntalaisten ja eri tahojen osallisuuden ja vaikuttavuuden parantaminen	- Paperinen informaatio digitaalisen rinnalla (mm: kuntatiedote) - Kyselyihin vastaamisen tavoissa huomioidaan myös ikäihmiset sekä vammaiset. Palvelukysely mm: vapaa-aikatoimi, kulttuuritoimi keväällä 2024 Ja Minun arkeni ja elämäni kysely Pohteen kanssa syksyllä 2024. - Tiivistetään yhteistyötä vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa. Valtuusto kutsuu kerran vuodessa neuvoston edustajat iltakouluun. - Vammais- ja vanhusneuvostolle luodaan oma vuosikello.	Kaikki hallinnon alat Vaikuttamistoimielimet Pohde	Kuvaus toimenpiteistä.	- Kuntatiedote ilmestyi jokaiseen kotitalouteen 1 krt kuukaudessa. - Kyselyihin vastaamisen tavoissa huomioitiin myös ikäihmiset sekä vammaiset. Palvelukysely mm: vapaa-aikatoimi, kulttuuritoimi keväällä 2024 Ja Minun arkeni ja elämäni kysely Pohteen kanssa syksyllä 2024 oli saatavilla paperiset vastauslomakkeet. - Valtuusto ei kutsunut neuvoston edustajia iltakouluun. - Vammais- ja vanhusneuvostolle luotiin toimintasääntö, mutta itse vuosikelloa ei tehty.

Viihtyisä elämä omalla paikkakunnalla turvallisessa ja sisällöltään rikkaassa ympäristössä Mielenterveyteen liittyvien sairauksien ennaltaehkäisy	- Kunnassa on tarjolla monipuolisia matalan kynnyksen harrastuksia kaiken ikäisille kuntalaisille. - Kunnan sekä yhdistysten ja kylien kanssa tehtävä yhteistyö on aktiivista. - Kunnan koordinoima lisäkin ilta toiminta jatkuu. - Yhteisötila Pyhännän monitoimitaloon Nestorin vanhaan kiinteistöön. - Kehitetään kunnan tarjoamaa seniorijumppaa. - Pyhännän kunta on mukana Pohteen koordinoimassa Kaikukortti kokeilussa 2024–2025. - Kirjaston kotipalvelutoiminnan aloittaminen.	Sivistystoimi Järjestöt Hyvinvointikoordinaattori Pohde Kansalaisopisto Kolmassektori	Kuvaus miten yhdistysten ja kylien toimintaa on tuettu	- Yhdistysavustukset jaettu vuosittain, tilavuokrat ilmaisia yhdistyksille (uutena monitoimitalo) Yhdistysillat 2krt/v. Kunnassa on aktiivista yhdistystoimintaa seniori ja eläkeikäisille kuntalaisille: yhdistykset käyttävät aktiivisesti monitoimitalon yhteisötilaa, nuorisotiloja sekä liikuntasalia kokoontumisiin. - Pyhännän vapaa-aikatoimi tuki ikäihmisten hyvinvointia ja liikkumista tarjoamalla viikoittain kaksi ilmaista seniorivuoroa kuntosalille sekä ohjatun seniorijumpan. Syksyllä 2022 ohjattuun seniorijumppaan osallistui keskimäärin 12 henkilöä/ viikko ja Syksyllä 2025 kävijämäärä oli keskimäärin 20.
			lisäkin illat määrä/osallistuneet Yhteisötila toteutunut/ei Kaikukortti kokeilu alkanut/ei Kunnan seniorijumppaan osallistuneiden määrä	
Digitaitojen vahvistaminen	Ikääntyneiden digitaitojen ja sitä kautta osallisuuden vahvistaminen	Kirjasto Eläkeliitto Vanhustyön keskusliiton Seniorisurf-toiminta	Kuvaus, miten ikäihmisten digitaitoja on pyritty kunnan toiminnalla vahvistamaan	

LIITE 4. EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN TOIMENPITEET 2023-2025

Tavoitteet:	Toimenpiteet Pyhännän kunnassa 2023–2025	Mittarit	KUVAUS VUOSILTA 2021-2025
Ehkäisevä päihdetyö on suunnitelmallista ja tavoitteellista	Pyhännän kunnassa on: • ehkäisevän päihdetyön johtamisesta vastaava toimielin • ehkäisevän päihdetyön toimeenpanosta vastaava monialainen työryhmä • ehkäisevän päihdetyön koordinaatiosta vastaava taho, kuten yhdyshenkilö. (yhdyshenkilö osallistuu myös alueellisiin tapaamisiin/ryhmiin) • ehkäisevää päihdetyötä ohjaava suunnitelma, jota seurataan • ehkäisevä päihdetyö on näkyvää viestinnän osalta: (esim.: kampanjat, kuten hakematta paras, tipaton tammikuu, peliviikko, ehkäisevän päihdetyön viikko sekä anna lapselle raitis joulu, yhteistyö paikallislehden kanssa.)	Toimenpiteet toteutuneet KYLLÄ/ EI	Toimenpiteet toteutuneet. Kunnassa on ehkäisevän päihdetyön toimeenpanosta vastaava monialainen työryhmä, ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö on nimetty ja hän on osallistunut myös alueellisiin tapaamisiin/ryhmiin vähintään kerran vuodessa. Ehkäisevää päihdetyötä ohjaava suunnitelman on seurattu EHKÄPÄ- työryhmässä. Viestintä ollut vähäistä ja siinä kehittämistä.
Lasten ja nuorten hyvinvointi	• Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen eri sivistystoimen osa-alueilla niiden perustehtävien kautta. • Pyhännän koulun opetussuunnitelmassa ehkäisevä päihdetyö huomioidaan osana yhteisöllistä oppilashuoltoa. • Kouluvalmentaja resurssin avulla vahvistetaan lasten ja nuorten hyvinvointia • Eri toimijoiden yhteistyönä järjestetty toiminta ehkäisevän päihdetyön viikolla 45 hyvinvointikoordinaattorin koordinoimana.	Kouluterveyskyselyn tulokset Ehkäisevän päihdetyön viikolla järjestetty toiminta toteutunut KYLLÄ/EI	Toimenpiteet toteutuneet. Kouluterveyskyselyn tuloksia seurattu. Raportointi erikseen. Etsivä nuorisotyöntekijä osallistunut alueen kutsuntoihin ja jalkautunut alueen tilaisuuksiin vuosittain.
Perheiden hyvinvointi	• Ilmainen varhaiskasvatus • Kiertävän lastenhoitaja resurssin avulla tuetaan perheiden hyvinvointia ja arjen jaksamista • Vanhempain ilta vuosittain vaihtuvalla teemalla	Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, % 4. ja 5 luokan oppilaista	Kunnassa on ollut maksuton varhaiskasvatus keväästä 2023. Kiertävän lastenhoitajan toiminta toteutunut vuonna 2023. Vuonna 2023 & 2025 vanhempainillat. Luokanvalvojat pitäneet vanhempainvartteja. Vanhempainillat 9. luokkalaisten huoltajille yhteisvalinnasta, joihin myös etsivä nuorisotyö osallistunut.

Matalan kynnyksen harrastusvaihtoehtoja kaikenikäisille (fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi)	• Harrastamisen Suomen malli kerhotoiminta 1-9lk • Ilmaiset liikuntasalivuorot kaikille kuntalaisille (uudistetut käyttö säännöt) • lisäkin ilta toiminta • Yhteisötila • Yhdistysten toiminnan tukeminen	Harrastamisen Suomen malli kerhot/ kerhoihin osallistuneet 1–9 lk. opilaat Jaetut liikuntasalin käyttövuorot lisäkin illat/ lisäkin iltoihin osallistuneet ja lisäkin ilta palautekyselyn vastaukset	Hankkeeseen 2023–2024 166 osallistunutta 2024–2025 152 osallistunutta Käyttövuorojen jakoperusteet uudistettu keväällä 2023. Yhdistyksille, harrastusporukoille ja perheille jaettuja salivuoroja keväällä 2025 oli 38 per/viikko. lisäkin illat jatkuneet säännöllisinä. Yhdistysavustukset jaettu vuosittain, tilavuokrat ilmaisia yhdistyksille (uutena monitoimitalo) Yhdistysillat 2krt/v.
Ikääntyneiden hyvinvointi	• Kylätalkkaripalvelun avulla tuetaan ikääntyneiden kotona asumista. • Ikääntyneiden digitaitojen ja sitä kautta osallisuuden vahvistaminen • Yhteistyö vammais- ja vanhusneuvoston kanssa	Kylätalkkaripalvelusetelien määrä	Kylätalkkaripalveluseteleitä myönnetty 9 2023, 12 2024, 32 2025. Avoimena toimintana ikäihmisten digitaitojen vahvistaminen jäänyt vähäiseksi. Kirjasto tarjonnut kuitenkin digilaitteiden opastusta sekä aiheen teemaisen lisäkin illan. Kylätalkkarin toimenkuvassa digilaitteiden opastus. Yhteistyö ehkäisevän päihdetyön asioissa vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa ei ole ollut aktiivista.